

بِسْمِ تَعَالَى

«گنجینه سؤالات مفهومی جغرافیای ایران»

تهیه و تنظیم : علی میرزائی

سال تحصیلی : ۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

۸ نکته خیلی مهم...

۱. شاکله سوالات عین شاکله و چارچوب سوالات پایه دوازدهم خواهد بود
۲. تاکید بر روی دروس نیم سال دوم
۳. استان شناسی حذف و به جای آن ۷ نمره از دروس ۱ تا ۵ و ۱۳ نمره از دروس ۶ تا ۱۰
۴. حتی الامکان نگاه گذری به بیشتر بدانیم و بخوانیم و پاورقی ها و مخصوصا عکس ها و تصاویر و متن های زیر اون تصاویر داشته باشید.
۵. تاکید بر تعاریف کلمات تخصصی هر درس
۶. اصرار طراحان سوال بر بخش های مقایسه ای
۷. کلید واژه ها(واژگان کلیدی)
۸. هیچ وقت هیچ سوالی رو بی پاسخ نذار...

درس هفتم

عوامل انسانی در پراکندگی جمعیت > حمل و نقل و ارتباطات - سرمایه و فناوری - ایجاد مراکز رفاهی - پیشینه تاریخی

متخصصان برای دستیابی به میزان افزایش یا کاهش جمعیت، رشد طبیعی جمعیت را اندازه گیری می کنند > برای اندازه گیری رشد طبیعی، میزان مولید و مرگ میر را طی یک سال، از هم کم کرده و بر کل جمعیت تقسیم می کنند، حال اگر مهاجرت را به آن اضافه یا از آن کم کنیم، رشد مطلق جمعیت به دست خواهد آمد.

قانون ۷۰، زمان دوبرابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می دهد. میزان رشد جمعیت در برنامه ریزی ملی کشورها نقش دارد.

در ۸۰ سال اخیر، بر اثر گسترش بهداشت، واکسیناسیون، بهبود آب آشامیدنی و... میزان مرگ و میر کاهش یافته و این کاهش سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

سیاست های کاهش جمعیت سبب کاهش رشد در سال ۱۳۹۰ (۱/۴) شده، این کاهش مشکلاتی: به هم خوردن تعادل جمعیتی، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی خواهد شد.

ادامه یافتن سیاست کاهش جمعیت در ابعاد شدید > جمعیت کشور دچار پیری می شود. مهاجرت، عامل مهم تغییرات جمعیتی است.

مهاجرت روستاییان به شهر، باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا شده و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهری > این نوع مهاجرت از مهم ترین مهاجرت ها در ده های اخیر است.

مهاجرت های گروهی بر اساس تصمیمات سیاسی انجام می شود. خشک شدن منابع آب سیستان ناشی از بی توجهی به بند تاریخی هیرمند باعث مهاجرت به گرگان شد.

مهاجرت افراد از یک کشور به کشور دیگر. مهاجرت آریایی ها از شمال دریای خزر به جنوب دریای خزر به دلیل سرما و از دست دادن چراگاه ها

بعد از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰ تعداد زیادی از روستاییان به علت نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی به شهرهای بزرگ مهاجرت کردند.

شاه عباس برای حفظ مرزهای شمالی ایران، تعداد زیادی از کردها را که به رزم آوری و سلحشوری مشهور بودند به نواحی شمال شرقی فرستاد.

خلاصه و نکات مهم درس هفتم

((درس هفتم: ویژگیهای جمعیتی ایران))

۱- در کشوری فرضی، قاعده هرم سنی پهن تر از رأس آن است. به نظر شما...

الف) جمعیت این کشور جوان است یا پیر؟

ب) تعداد فعالان اقتصادی بالا است یا پایین؟

ج) اگر در آینده به دلیل سیاست های جمعیتی قاعده هرم باریک شود جمعیت آن به چه سمتی میرود؟

پاسخ:

الف) جمعیت جوان است. ب) تعداد فعالان اقتصادی بالاست. ج) جمعیت رو به پیری و کهنسالی میرود.

۲- قانون ۷۰ کدام ویژگی جمعیتی یک کشور را بررسی میکند؟ پایه محاسبه آن چیست؟

پاسخ:

بخش اول: زمان دو برابر شدن جمعیت بخش دوم: اطلاع از میزان رشد جمعیت

۳- سیاست های کاهش جمعیت در آینده چه مشکلاتی برای کشور به همراه دارد؟

پاسخ:

۱) باعث بر هم خوردن تعادل جمعیتی (سن و جنس) ۲) کاهش نیروی فعال ۳) تضعیف نیروی دفاعی

۴- اگر در کشور الف در سال ۲۰۲۲ تعداد موالید ۵۰۰۰۰ و تعداد مرگ و میر ۳۰۰۰۰ نفر بوده باشد و در این سال ۱۰۰۰۰ نفر به کشور وارد و ۴۰۰۰ نفر خارج شده باشند و کل جمعیت کشور ۵۰ میلیون نفر باشد، رشد مطلق جمعیت در این سال در این کشور چند درصد بوده است؟ (نوشتن فرمول و راه حل لازم است)

پاسخ:

$$\text{رشد مطلق جمعیت} = \frac{\text{مهاجر فرستی مهاجر پذیری} \pm (\text{مرگ میرو} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰$$

$$\frac{(۵۰۰۰۰ - ۳۰۰۰۰) + ۴۰۰۰}{۵۰۰۰۰۰} = ۰/۰۵۲$$

۵- مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد چه اثراتی میگذارد؟ با ذکر مثال پاسخ: مهاجرت بر مبدأ و مقصد اثر میگذارد. تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است؛ مانند مهاجرت بیرویه به برخی شهرهای ایران سبب افزایش جمعیت و گسترش مناطق حاشیه در آنها شده است. یا نبود مسکن کافی در شهر - کمبود شغل در شهرها و یا کاهش جمعیت روستاها را به همراه دارد

۶- به نظر شما علل کاهش مرگ و میر و افزایش جمعیت در دهه های اخیر در کشور چیست؟ پاسخ:

۱) گسترش بهداشت و واکسیناسیون، ۲) لوله کشی و بهبود آب آشامیدنی، ۳) رونق صادرات نفت، ۴) واردات مواد غذایی

۷- اگر سیاست کنترل جمعیت ادامه یابد چه مشکلاتی را ایجاد میکند؟

پاسخ: برهم خوردن تعادل جمعیتی - کاهش نیروی فعال - تضعیف نیروی دفاعی کشور - هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت میکند و این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.

۸- مهاجرت افغانی ها به ایران و پاکستان در سالهای اخیر از چه نوع مهاجرتی است؟ پاسخ: خارجی به صورت اجباری

۹- کدام عوامل انسانی در پراکندگی جمعیت نقش بیشتری دارد؟

- ۱- حمل و نقل و ارتباطات
- ۲- سرمایه و فناوری
- ۳- ایجاد مراکز رفاهی
- ۴- پیشینه و سابقه تاریخی

پاسخ:

حمل و نقل و ارتباطات.

خلاصه و نکات مهم درس هشتم

درس هشتم

سابقه تقسیمات کشوری ایران به زمان داریش اول برمیگردد که به ساتراپ تقسیم کرده بود.

در زمان ساسانیان > کشور به سرزمین «ایالت»، «خوره» «استان»، «سوک» «شهرستان»، «رستاک» «دهستان»

در زمان صفویه، افشاریه و زندیه > عناصر اصلی تقسیم بندی کشور > ایالت، ولایت، بلوک و قصبه

در زمان قاجار > ایالت آذربایجان، خراسان و سیستان، فارس و بندر، کرمان و بلوچستان و ۲۳ ولایت

تقسیمات کشوری با هدف، عرضه خدمات مناسب تر و تأمین نیازهای مردم با اداره مطلوب تر.

شهرستان > از به هم پیوستن چندین بخش همجوار تشکیل شده > توسط فرماندار اداره می شود

دهستان > کوچک ترین واحد تقسیمات کشوری > توسط دهدار اداره می شود.

تقسیمات سرزمینی را به ایران نسبت می دهند.

بعد از حمله مغول، از تقسیم بندی ایالتی استفاده میشد.

سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری ایران به ۱۰ استان و ۴۹ شهرستان

استان توسط استاندار اداره می شود.

بخش > از چندین دهستان همجوار تشکیل شده > توسط بخشدار اداره می شود.

دهستان تابع بخش، بخش تابع شهرستان، شهرستان تابع استان، استان تابع پایتخت است.

داللود جزوه
نمونه سوال

doubtnut.com

((درس هشتم: تقسیمات کشوری ایران))

۱- مفهوم روستا با دهستان را مقایسه کنید؟

پاسخ:

روستا واحد مبدأ تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی، وضعیت طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همگن بوده که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر در آنجا سکونت داشته باشند. کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه هم‌جوار تشکیل می‌شود (صفحه ۸۰)

۲- کشور ایران در حال حاضر چند استان دارد؟ کدام استان ایران در حال حاضر به سه استان تقسیم شده است؟

پاسخ:

کشور ایران در حال حاضر ۳۱ استان دارد. استان خراسان به سه استان (خراسان شمالی، رضوی، جنوبی) تقسیم شده است. (صفحه ۸۱)

۳- آیا بین نظم اجتماعی و تقسیمات کشوری ارتباط وجود دارد؟ توضیح دهید.

پاسخ:

بله چون تقسیم کشور به واحدهای کوچک‌تر موجب اداره بهتر کشور و تأمین نیازهای مردم می‌شود (صفحه ۷۴)

۴- معادل واحدهای تقسیمات سیاسی ایران در دوره ساسانیان را به هم وصل کنید.

الف- (ایالت).....	۱: رستاک
ب- (استان).....	۲: خوره
پ- (شهرستان).....	۳: تسوگ یا تسوج
ت- (دهستان).....	۴: سرزمین

پاسخ:

الف: سرزمین ب: خوره پ: تسوگ یا تسوج ت: رستاک (صفحه ۷۷)

۵- به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف: واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.

ب: از به هم پیوستن چند دهستان همجوار تشکیل شده است.

ج: از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و... دارای سیمایی با ویژگی خاص خود است.

د: توسط فرماندار اداره میشود.

پاسخ: الف: روستا ب: بخش ج: شهر د: شهرستان

۶- محمد در سفر خیالی خود به گذشته های دور با ایرانی روبرو شد که دارای ۴ ایالت و ۱۲ ولایت بود.

به نظر شما او به کدام یک از دوره های تاریخی ایرا سهر کرده است؟

الف) صفویه ب) پولوی ج) زندیه د) قاجاریه

پاسخ:

در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت ها عبارت بودند از

آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان

خلاصه و نکات مهم درس نهم

درس نهم

از دیدگاه دانش جغرافیا، سکونتگاه محلی است از مجموعه مسکن که عوامل طبیعی انسانی در شکل گیری آن نقش دارند. آب، دارای بیشترین اهمیت در شکل گیری سکونتگاه ها.

با ساکن شدن انسان در یک مکان، اولین سکونتگاه ها به نام روستا پدید آمد > افزایش جمعیت در روستاها > شکل گیری اولین سکونتگاه های شهری

گاهی عوامل طبیعی یا انسانی موقعیتی را به وجود می آورد که یک سکونتگاه اعتبار خود را از دست می دهد یا از بین می رود > مثلا شهر **بیشاپور** در زمان ساسانیان اهمیت ارتباطی داشته و تا

قرن ۷ هجری مسکونی بوده، جنگ و بیماری سبب از بین رفتن این شهر شد. **سکونتگاه عشایری** > قدیمی ترین نوع سکونتگاه در ایران > آنها به طور مستقیم از طبیعت استفاده می کنند.

ایلات عمده کشور ایران > ایل سون، ایل بختیاری، ایل قشقایی، ایل ترکمن **ملاک تبدیل سکونتگاه روستایی به شهری به تشخیص وزارت کشور، جمعیت ۱۰ هزار نفر و داشتن شهرداری است.**

اجزای سکونتگاه روستایی > شامل خانه ها، مزارع، چراگاه ها، باغ ها و... اجزای سکونتگاه شهری > شامل کاشانه ها، خیابان ها، میدان ها، مکان های آموزشی، بازار و مراکز درمانی

در روستای پراکنده، خانه ها با فاصله از هم قرار دارند. انواع سکونتگاه های روستایی > خطی، میدانگاهی، پلکانی اشکال متفاوت سکونتگاه های شهری بر اساس **چگونگی پیدایش، کارکرد**

افزایش جمعیت > تغییر تدریجی شکل سکونتگاه ها از سال ۱۳۶۰ بیش از ۵۰٪ جمعیت کشور در شهرها زندگی میکنند. شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت > کلان شهر

نقش هر سکونتگاه بر اساس موقعیت جغرافیایی آن مشخص می شود. ۸ شهر پرجمعیت ایران > تهران، مشهد، اصفهان، شیراز، اهواز، قم، تبریز و کرج

مشهد و قم > زیارتگاهی تهران و تبریز > دانشگاهی اصفهان و اراک > صنعتی امروزه اغلب سکونتگاه ها چند نقش دارد و این نقش ها را با هم ایفا می کنند.

نقش سکونتگاه ها در چهره و سیمای آن منعکس می شود. مهاجرت معکوس «شهر گریزی» > حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به دلیل مشکلات شهری به مکان های کوچک مانند روستا

((درس نهم: سکونتگاه های ایران))

۱- بسیاری از شهرنشینان تمایل به مناطق کوچکتر و روستایی دارند. با توجه به این موضوع به سؤالات پاسخ دهید.

الف- این پدیده را چه مینامند؟

ب- مهمترین عوامل این پدیده را ذکر نمایید.

پاسخ: الف- شهرگزیزی یا مهاجرت معکوس

ب- مشکلات شهرهای بزرگ همچون آلودگی هوا- گرانی مسکن و آسیب های اجتماعی

۲- مهاجرت معکوس چگونه و به چه دلیل اتفاق می افتد؟

پاسخ: به دلیل آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب های اجتماعی حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به سمت شهرهای کوچک و روستاها انجام میپذیرد.

۳- شهرهایی که در حول محورهای ارتباطی و یا در امتداد رود یا دریا شکل میگیرند، چه شهرهایی هستند؟

الف. شهرهای شطرنجی ب. شهرهای خطی ج. شهرهای شعاعی

پاسخ: شهرهای خطی

۴- نقش شهرهای زیر را با ذکر دلیل بنویسید؟

آبادان (.....) اصفهان (.....)
پیرانشهر (.....)

پاسخ:

آبادان: نقش بندری به دلیل وجود رودخانهها و بنادر فراوان

اصفهان: صنعتی به دلیل وجود صنایع و کارخانجات فراوان

پیرانشهر: نقش نظامی به دلیل وجود پادگانهای نظامی و آموزشی (صفحه ۸۶)

۵- کدام وضع جغرافیایی در نقش هر یک از سکونتگاههای زیر مؤثر بودهاند؟

الف- مشهد ب- بوشهر پ- تهران

پاسخ:

الف) انسانی زیارتگاهی ب) طبیعی قرارگیری در کنار دریا ج) انسانی - اداری سیاسی

۶- روستاهایی که در دامنه کوه استقرار یافته اند از نظر شکل سکونتگاهی چگونه اند و شهرهایی که زمین ها را توسط یک شبکه مستطیل شکل به قطعات همسان تقسیم میکند چه شکلی دارند؟
پاسخ: پلکانی - شطرنجی

۷- شهر و روستا چه تفاوت هایی دارند؟ (۴مورد)

پاسخ:

- ۱) فعالیت اغلب ساکنان روستا به زمین وابسته است و بیشتر روستاییان به کشاورزی اشتغال دارند. ساکنان شهر به فعالیتهای صنعتی و خدماتی اشتغال دارند.
- ۲) فضای باز و چشماندازهای طبیعی در روستا از شهر بیشتر است.
- ۳) روستاییان نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود، پایبند هستند. در شهرها تغییرات اجتماعی بیشتر است.
- ۴) در روستاها، عرضه خدماتی نظیر بیمارستان فروشگاه و حمل و نقل عمومی، کمتر و محدودتر و در شهرها بیشتر است

۸- نقش شهر قم و شهر تهران را مشخص کنید و سیمای آن ها را باهم مقایسه کنید.

پاسخ: تهران نقش سیاسی - دانشگاهی - صنعتی دارد و در آن کارخانه های مختلف - وزارتخانه ها و خوابگاهها و دانشگاههای مختلف دیده میشود. شهر قم نقش مذهبی دارد و در آن مدارس حوزه علمیه - مساجد - حسینیه ...

۹- چرا سکونتگاه های روستایی ایران از نوع پراکنده بیشتر در ناحیه مرطوب خزری به وجود آمده اند؟

پاسخ: زیرا در ناحیه مرطوب خزری بارش مناسب و کافی موجب شده که در همه جا دسترسی به آب و خاک حاصل خیز فراهم باشد و خانه های روستایی به شکل پراکنده در بین مزارع باشند در حالی که سایر مناطق ایران کم آب بوده و روستاهای متمرکز تحت تاثیر پدیده های اطراف خود تشکیل شده اند.

۱۰- تفاوت سه نوع سکونتگاه زیر را با استفاده از کلمات کم و زیاد، در جدول زیر بنویسید.

روابط اجتماعی	جمعیت	نوع زندگی
زیاد	الف:	روستایی
ج:	ب:	شهری
د:	کم	عشایری

پاسخ:

الف: کم ب: زیاد ج: کم د: زیاد (صفحه: ۸۷)

خلاصه و نکات مهم درس دهم

درس دهم

توسعه پایدار > تأمین نیازهای امروز بدون کاستن از توانمندی های نسل آینده

شناخت توان های جغرافیایی و درک صحیح ظرفیت های محیطی > راه حل مناسب برای رسیدن به

اهداف توسعه پایدار

از نظر سهم شاغلان بخش های مختلف اقتصادی در ایران، ۱/۱۶٪ کشاورزی ، ۴/۳۲ صنعت و ۵/۵۱ خدمات

کشاورزی، شکلی از رابطه انسان و محیط طبیعی است.

مهم ترین فعالیت های بخش کشاورزی > دامداری، زراعت و باغداری

تنوع وضعیت آب و هوایی در ایران > موقعیتی مناسب برای انواع تولیدات زراعی

مشکلات تولیدات زراعی > کمبود منابع آب، کمبود نیروی انسانی، وجود آفات و نوسانات آب و هوایی

اختلاف شدید درجه حرارت روزانه > ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی

باغداری، هر ساله ارزش فراوانی را وارد کشور می کند.

سیب درختی > آذربایجان غربی و شرقی - تهران - فارس

انگور > فارس - همدان - خراسان رضوی - قزوین

پرتقال > مازندران - فارس - کرمان

خرما > کرمان - سیستان - خوزستان - بوشهر

انار > فارس - مرکزی - یزد - خراسان رضوی

سیب > کرمان - یزد - خراسان رضوی - فارس

امروزه با توجه به کمبود منابع آبی کشور، محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش های مدرن آبیاری تغییر می یابد.

مزایای کشت گلخانه ای > کاهش مصرف آب، تولید در همه طول سال و همه جا، کنترل بهتر وضعیت کشت بسیاری از مواد غذایی ماه به طور مستقیم و غیر مستقیم از دامداری به دست می آید

تولید محصولات دامی > رونق صنایع غذایی کشور

عشایر ۲۵٪ واحد دامی و ۲۰٪ تولید پروتئین مربوط به دام را به خود اختصاص داده اند.

محرك اصلی رشد و نوآوری کشور > صنعت بخش صنعت در تجارت، تحقیق، توسعه و بهره وری سهم قابل توجهی دارد. صنایع ایران > صنایع دستی (بیش از ۱۶۰ نوع) / صنایع ماشینی

یکی از صنایع دستی مهم ایران > فرش دستبافت

بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را بخش صنعت ماشینی تشکیل می دهد.

بعد از نفت و گاز، بزرگترین بخش صنعتی کشور > صنایع پتروشیمی صنعت خوروسازی > فرصت ساز شغلی و در سند چشم انداز به آن توجه خاصی شده > ایران خودرو و پارس خودرو

ایران، کهن ترین تمدن جهانی در کشف معدن

وجود بیش از ۷۰ نوع ماده معدنی

استان های یزد، اصفهان و کرمان بیشترین شاغلان معدن را دارند.

خدمات > زنجیره فعالیت های مالی، مدیریتی آموزشی که غیرمستقیم در بهبود کیفیت و کمیت تولیدات کشور مؤثر اند. رتبه ۵ام ایران از نظر جاذبه طبیعی / رتبه ۱۰ام جاذبه های تاریخی

((درس دهم: توان های اقتصادی ایران))

۱ - با توجه به متن زیر پاسخ سؤالات را بنویسید.

بخش کشاورزی شامل فعالیت های گوناگونی است. با توجه به تنوع آب وهوایی ایران موقعیت مساعدی را فراهم آورده است که مهمترین آن ها زراعت، باغداری و دامداری است. کشور ایران در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته است.

الف- فعالیت اساسی و زیربنایی در اقتصاد ایران چیست؟

ب- مهمترین عامل تولید انواع محصولات زراعی در ایران چیست؟

پاسخ: الف- کشاورزی ب- تنوع آب وهوایی

۲-مهمترین عامل ایجاد شهرهای اولیه را بنویسید.

پاسخ: همواره آب در هر مکان در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است. با ساکن شدن انسان در یک مکان اولین سکونتگاه ها به نام روستا به وجود آمد. افزایش جمعیت در سکونتگاه های روستاهایی زمینه ساز ایجاد شهرهای اولیه شد.

۳- با توجه به کاهش منابع آبی کشور، کارشناسان چه پیشنهادی در خصوص فعالیت های بخش کشاورزی دارند؟

پاسخ:

محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روشهای نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد

۴- نهاد از مهمترین نظام های اجتماعی هر جامعه محسوب میشود. رسالت این نهاد افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه است.

الف) بسیج ب) میراث فرهنگی و گردشگری ج) تجارت و بازرگانی د) آموزش و پرورش

پاسخ: گزینه (د.)

۵- نقش حمل و نقل در توسعه اقتصادی کشور را تبیین کنید؟

پاسخ: اگر راه وجود نداشته باشد امکان اتصال بین نواحی مختلف و تبادل کالا وجود نخواهد داشت. راه ها رگ حیاتی جامعه هستند و سبب تداوم فعالیتهای اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی می باشند. و اگر امکانات حمل و نقل مناسب وجود نداشته باشد امکان بهره وری بهینه از استعدادهای محیطی برای آن نواحی وجود نخواهد داشت.

۶- مهمترین تأثیرات گردشگری را بر اقتصاد کشورها بنویسید؟

پاسخ: گردشگری در ردیف شغل های پردرآمد، پاک و کم هزینه است که برای کشور میزبان میتواند اشتغال زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند.

۷- سازمان جهانی گردشگری، ایران را از نظر جاذبه های طبیعی و نیز تاریخی و فرهنگی به ترتیب در کدام رتبه ها قرار داده است؟

الف) دهم و پنجم (ب) پنجم و دهم (ج) چهارم و هشتم (د) دوازدهم و چهارم

پاسخ: (ب) پنجم و دهم

۸- با توجه به کلمه های زیر جاهای خالی را کامل کنید؟

(پتروشیمی - صنعت - مثبت - خودروسازی - پروتئین - پنجم - دهم - نفت)

الف- محرک اصلی رشد و موفقیت و نوآوری کشورها در بخش..... است.

ب- ایران از نظر جاذبه های طبیعی رتبه جهانی قرار دارد.

ج- عسایر، ۲۵ درصد واحد دامی و ۲۰ درصد از تولید مربوط به دام را به خود اختصاص داده اند.

د- بزرگ ترین بخش صنعتی ایران بعد از نفت و گاز می باشد.

پاسخ:

الف- صنعت

ب- ۵

ج- پروتئین

د- پتروشیمی

۹- دو مورد از مزایای کشت گلخانه های را بنویسید؟

پاسخ:

کاهش مصرف آب تولید در طول سال و همه جا

کنترل بهتر وضعیت کشت

درس اول

تلاش انسان در طول تاریخ > معلوم کردن ناشناخته های جهان هستی > بهبود وضع زندگی خود > استفاده از علوم مختلف

واژه جغرافیا > اولین بار > اراتوستن «دانشمند یونانی» > GEO زمین / GRAPHY ترسیم > مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان

جغرافی دانان: جغرافیا: قسمتی از دانش بشری، کمک کننده به انسان تا با ویژگی های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود، استفاده از آنها برای بهبود زندگی

جغرافیا > کمک گرفتن از علوم دیگر > پاسخ دادن به سوالات خود > جغرافیا پلی بین رشته های دیگر است > پیوند دهنده علوم طبیعی را به علوم انسانی

ژئومورفولوژی «زمین شناسی» > جغرافیای طبیعی // سنجش از راه دور و GIS «علوم فضایی» / نقشه کشی کارتوگرافی «هندسه» > فنون جغرافیایی

مکان > جا و محل فعالیت های انسان > تاثیر پذیری و تاثیر گذاری پدیده های مختلف > به صورت جریانی پیوسته > تغییر شکل مکان ها

انسان / محیط > عوامل مهم در جغرافیا > محیط > مجموعه ای متعادل > ورود انسان > تغییر محیط > با کمک فناوری > تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی

عملکرد انسان مرتبط با محیط = درک توان ها، استفاده از منابع برای رفع نیازها - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها

نواحی کوهستانی: بارندگی ۸۰۰ میلی متر > خاک حاصلخیز > محصولات کشاورزی گوناگون > میزان دما ۲۸-۷ سانتی گراد

نواحی جنگلی خزر: بارندگی ۱۲۰۰ میلی متر > خاک حاصلخیز > منابع آب فراوان > ساحل زیبای خزر

نواحی بیابانی: بارندگی ۵۰ میلی متر > اماکن تاریخی متعدد > روزهای آفتابی و درخشان > میزان دما ۴۳-۱۰ سانتی گراد

نواحی شرعی: بارندگی ۵۰ میلی متر > رطوبت نسبی ۸۰٪ > روزهای آفتابی و شرعی > دریا و تبخیر زیاد

چگونگی شکلگیری محیط های جغرافیایی > حاصل روابط متقابل انسان و محیط > جغرافی دانان با دید ترکیبی با کل نگرایی موضوعات را بررسی کنند > عوامل محیط

جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می کنند. دید ترکیبی به جغرافی دانان کمک می کند تا به طور جامع پدیده ها را با ویژگی های آن در یک مکان مطالعه کنند.

خلاصه و نکات مهم
درس اول

درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر

۱- هر کدام از مثالهای ذکر شده ارتباط جغرافیا را با کدام علوم بیان میکند؟

الف) «مطالعه چگونگی معیشت گروههای انسانی در مکان های مختلف»؟

ب) «بررسی مهاجرت روستائیان به شهر و تأثیر آن بر ترکیب سنی و جنسی جمعیت»؟

پاسخ:

الف) علم اقتصاد ب) علم جمعیت شناسی (صفحه ۳)

۲- هر یک از موارد زیر نشانه ی کدام یک از عملکردهای انسان در رابطه با محیط طبیعی است؟

الف) قطع بی رویه درختان به منظور تهیه کاغذ و پیشبرد صنایع چوبی

ب) کشت معیشتی و رفع نیازهای محلی

پاسخ:

الف: نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها

ب: درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها (صفحه ۵)

۳- کدام گزینه درباره دانش جغرافیا نادرست است؟

۱) واژه جغرافیا اولین بار توسط اراتوستن به کار برده شده است.

۲) جغرافیا از دو کلمه (geo) و (graphy) است که به معنای زمین و دانش هستند.

۳) جغرافیا یکی از قدیمی ترین دانش های بشری به شمار میرود.

۴) جغرافیا علم بررسی رابطه متقابل انسان و محیط برای زندگی بهتر است.

پاسخ:

۲) جغرافیا از دو کلمه (geo) و (graphy) است که به معنای زمین و دانش هستند. (صفحه

۲)

۴- امروزه بسیاری از جغرافیدانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک میکند با ویژگیهای طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آن ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند. بین جغرافیا و سایر رشته ها ارتباط وجود دارد.

با توجه به متن بالا به سوالات پاسخ دهید.

الف- چه نوع رابطه ای بین دانش جغرافیا و سایر علوم وجود دارد؟

ب- دانش جغرافیا، چگونه به بهبود زندگی انسان کمک میکند؟

پاسخ:

الف- رابطه متقابل

ب- با شناخت ویژگی های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها. (صفحه ۵)

۵- شکل محیط های جغرافیایی، حاصل است و سبب می شود.....

الف- روابط متقابل انسان و محیط - جغرافی دان با دید کلی نگر موضوعات را بررسی کند.

ب- روابط متقابل انسان و محیط - مطالعات جغرافیایی علمی تر انجام شود.

ج- نگاه سودجویانه انسان به طبیعت - مطالعات جغرافیایی علمی تر انجام شود.

د- نگاه سودجویانه انسان به طبیعت - جغرافی دان با دید کلی نگر موضوعات را بررسی کند.

پاسخ:

گزینه الف (صفحه ۷)

درس دوم

سوالات کلیدی در جغرافیا: کجا؟ چه چیزی؟ چرا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ چگونه؟

حسن کنجکاوی انسان > درباره جهان و زندگی > تلاش کند نسبت به ناشناخته ها شناخت پیدا کند.

مراحل تحقیق: طرح سوال و بیان مسئله، تدوین فرضیه، جمع آوری اطلاعات، پردازش اطلاعات، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

بیان مسئله به صورت واضح و روشن، صورت مسئله به شکل سوالی نوشته شود. عدم استفاده از عبارات کلی و خبری - بررسی پژوهش دیگران یعنی بررسی نتیجه پژوهش دیگران > نسبت به موضوع اطلاعات بیشتری کسب می‌شود

مرحله ای حساس است > نقش راهنما داشتن فرضیه در پژوهش > جهت دادن به فعالیت های آماده ای اجرا. فرضیه پژوهشگر به **بیان دانش**، **تجربیات** و **سوابق پژوهشی** در دسترس او بستگی دارد.

حذف اطلاعات غیر ضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش، تجزیه و تحلیل اطلاعات

با تجزیه و تحلیل اطلاعات > دستیابی به پاسخ مسئله پژوهش. ارائه دلایل علمی و منطقی، تأیید یا رد فرضیه های خود

روش کتابخانه ای: استفاده از تمامی پژوهش های علمی - منابع گردآوری اطلاعات کتابخانه ای: **عکس هوایی**، **سالنامه آماری**، **عکس ماهواره ای**، **رایانه** روش میدانی: باید به محیط بیرون برود با ارتباط مستقیم با افراد در محیط در واقع باید ابزار سنجش و اطلاعاتی خود را به میدان ببرد - ابزار گردآوری اطلاعات: **پرسشنامه**، **مصاحبه** و **مشاهده**

خلاصه و نکات مهم
درس دوم

((درس دوم: روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا))

۱- با توجه به اینکه تدوین فرضیه گام دوم و فرضیه سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است، به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

الف- چرا فرضیه سازی از مراحل حساس پژوهش است؟

ب- فرضیه چیست؟

ج- فرضیه های یک پژوهشگر به چه چیزی بستگی دارد؟

پاسخ:

الف- چون فرضیه ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارند.

ب- فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندان محقق به سؤال تحقیق است.

ج- به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد. (صفحه ۱۰)

۲- به نظر میرسد وجود شهرک های صنعتی یکی از عوامل مهم مهاجرت به منطقه پاکدشت باشد.
مثال فوق با کدام گام پژوهش مرتبط است؟
الف) تدوین فرضیه ب) پردازش اطلاعات ج) طرح مسئله د) نتیجه گیری
پاسخ: گزینه الف (صفحه ۱۰)

۳- برای سؤال زیر دو فرضیه بنویسید.

چرا کشت برنج در مازندران در سال های اخیر کاهش یافته است؟
پاسخ: به نظر میرسد تغییر اقلیم و کاهش بارندگی سبب کاهش کشت برنج در مازندران شده است.
به نظر میرسد واردات بیرویه برنج تأثیرگذار در کاهش کشت برنج در مازندران باشد.
به نظر می رسد تغییر کاربری زمین از کشاورزی به مسکونی عامل کاهش کشت برنج در مازندران باشد و... (صفحه ۱۰)

۴- هر یک از مثال ها و عبارتهای سمت راست با کدام سؤال کلیدی در جغرافیا ارتباط دارد؟

الف- ماهیت هر پدیده	۱- چطور
ب- تداوم خشکسالی در سال های اخیر	۲- چه موقع
ج- بررسی سیر و تکوین و تحول هر پدیده	۳- چه چیز
	۴- چرا

پاسخ:

الف- چه چیز ب- چه موقع ج- چطور (صفحه ۸)

۵- بیان مسئله چه ویژگی هایی را باید داشته باشد؟

پاسخ: باید مسئله به صورت واضح و روشن بیان شود - صورت مسئله را به شکل سؤالی نوشته - از عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود (صفحه ۱۰)

۶- اگر پژوهشگری در مطالعات جغرافیایی به سالنامه آماری جمعیت یک شهر مراجعه نماید، از کدام روش جمع آوری اطلاعات برای تحقیق خود استفاده کرده است؟
پاسخ: روش کتابخانه ای (صفحه ۱۰).

۷- محققى در پژوهش خود منشأ ریزگردهای یک شهر را شناسایی نموده؛ او به کدام یک از سؤالات کلیدی جغرافیا پاسخ داده است؟
پاسخ: سؤال کجا (صفحه ۸)

خلاصه و نکات مهم درس سوم

درس سوم

موقعیت جغرافیایی > محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح زمین > موقعیت ریاضی و موقعیت نسبی

موقعیت ریاضی / مطلق: محل دقیق هر پدیده با توجه به طول و عرض جغرافیایی

ایران در عرض جغرافیایی = ۲۵ تا ۳۹ درجه جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی / ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی

گسترده گی کشور در این عرض ها > تنوع آب و هوایی > تاثیر در نوع تولیدات کشاورزی و محیط زیست > پیشرفت کشور

موقعیت نسبی: محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده های طبیعی یا انسانی پیرامون خود (دریاها، تنگه ها، کانال ها و...) نکته: همه کشورها موقعیت نسبی دارند.

موقعیت نسبی ممتاز ایران > مجاورت با خلیج فارس و تنگه هرمز: اهمیت خلیج فارس و تنگه هرمز:

در گذشته > نقش ارتباطی سه قاره (آفریقا - اروپا - آسیا) / امروزه > حلقه ای از زنجیره حمل و نقل کالا و نفت

بزرگترین منبع انرژی جهان / دارای ۶۶٪ نفت جهان - دارای ۲۸٪ گاز جهان

دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام > خلیج فارس > یک کانون ثروتمند در جهان > کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیر صنعتی

خلیج فارس در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام > ارزش فرهنگی و سیاسی

تسلط بر تمام یا هر یک از این ارزش های خلیج فارس > تغییر موازنه راهبردی و قدرت در جهان

ایران از کشورهای مهم در منطقه خلیج فارس > عوامل طبیعی و انسانی وضع خاصی برای این کشور پدید آورده.

همان تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه > مرز < نشان دهنده امتداد هر کشور ایران حدود ۸۷۳۱ کیلومتر مرز مشترک سیاسی با همسایگان

ایران با ۱۵ کشور مرز خشکی و آبی دارد. راه های هوایی > ارتباط با سایر نقاط جهان > امکان روابط بازرگانی بیشتر

دسترسی به آب های آزاد = دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت های فسیلی

تنگه هرمز: آبراهه هلالی > آب های آزاد را متصل به خلیج فارس می کند > دروازه خروجی خلیج فارس > مهم ترین آبراهه راهبردی > گذرگاه تجاری مهم جهان

((درس سوم: موقعیت جغرافیایی ایران))

۱- چرا امروزه خلیج فارس، قدرت های جهانی را متوجه خود کرده است؟

پاسخ:

زیرا تسلط بر خلیج فارس باین همه ارزشها و اهمیت میتواند موازنه راهبردی و قدرت در جهان را تغییر دهد.
(صفحه ۱۷)

۲- چرا کشور ایران موقعیت نسبی ممتازی دارد؟

پاسخ:

ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است. (صفحه ۱۷)

۳- وقتی می‌گوییم ایران بر مدار ۲۵ تا ۴۰ درجه عرض شمالی و ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است؛ به ترتیب به موقعیت ایران نسبت به و اشاره کرده‌ایم که نشانگر ایران است.

- الف) نصف‌النهار مبدأ - مدار استوا - موقعیت نسبی
- ب) مدار استوا - نصف‌النهار مبدأ - موقعیت نسبی
- ج) نصف‌النهار مبدأ - مدار استوا - موقعیت ریاضی
- د) مدار استوا - نصف‌النهار مبدأ - موقعیت ریاضی

پاسخ:

گزینه د صحیح است. (صفحه ۱۴)

- ۴- گزینه‌های سمت راست با کدامیک از گزینه‌های سمت چپ مرتبط است؟ یک گزینه اضافه است.
- الف) ایران طولانی‌ترین مرز خشکی را با این کشور دارد. (.....)
- ب) مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است. (.....)
- ج) ایران کوتاه‌ترین مرز خشکی را با این کشور دارد. (.....)
- د) به محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین گویند. (.....)
- ه) محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود. (.....)
- و) محل دقیق هر پدیده یا مکان را نشان می‌دهد. (.....)
- A- موقعیت جغرافیایی
B- موقعیت ریاضی
C- موقعیت نسبی
D- مرز
E- ارمنستان
F- عراق
G- افغانستان

پاسخ:

الف) F ب) D ج) E د) A ه) C و) A

۵- نقشه روبرو موقعیت کدام پدیده را مشخص می‌کند؟ در ارتباط با آن یک جمله بنویسید.

پاسخ:

موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز دروازه خروجی نفت خلیج فارس است. مهم‌ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است. (صفحه ۱۹)

۶- نسبت قرارگیری شهر تهران نسبت به کوهستان البرز و قرار گرفتن شهر اهواز در کنار منابع نفت به ترتیب بیا نگر کدام یک از انواع موقعیت جغرافیایی می‌باشد.

پاسخ: موقعیت نسبی - موقعیت نسبی (صفحه ۱۶)

درس چهارم

تعداد این آبادی ها در مناطق پایکوهی بیشتر و جمعیت در آنها متراکم تر است.

پراکندگی شهرها، روستاها در همه جای کشور یکسان نیست.

بخش اعظم سرزمین ایران > نواحی مرتفع و کوهستانی > نواحی شمالی، شمال غربی، غرب و شرق و نواحی پراکنده ای از مرکز > مانع ورود مهاجمان و تأثیر در زندگی مردم

دشت ها > محل مناسبی برای فعالیت های کشاورزی / اقتصادی > برخی مرتفع / برخی پست و کم ارتفاع > عامل مهم فعالیت های زندگی در دشت > آب.

به وجود آمدن ناهمواری ها طی دوران زمین شناسی. شکل گیری ناهمواری های ایران طی دوران اول تا سوم زمین شناسی - دوره کوتاه تر

شکل امروزی آنها = اواخر دوران سوم زمین شناسی «سنوزوئیک» تحت تأثیر فرسایش به همراه عملکرد انسان = تغییر شکل آنها

دوره کوتاه تر > دوره انتهایی زمین شناسی > ۲/۵ میلیون سال اخیر > دوره های یخچالی، بین یخچالی، بارانی و خشک. تقسیمات ناهمواری های ایران:

سرزمین های کوهستانی اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاها ای آزاد ارتفاع دارند - سرزمین های هموار شامل دشت ها و جلگه های کم ارتفاع در نواحی داخلی یا سواحل دریا

منطقه کوهستانی شمال کشور:

الف) منطقه کوهستانی آذربایجان = رشته کوه ارسباران (قوه باغ) در شمال / رشته کوه مرزی ایران و ترکیه (اورات) شمال و غرب / سهند و سیلان «بر اثر فوران آتش فشان»

ب) منطقه کوهستانی تالش: این کوهستان با جهت شمالی - جنوبی، منطقه آذربایجان را از کناره های دریای خزر جدا کرده > شیب عمومی بیشتر به سمت خزر

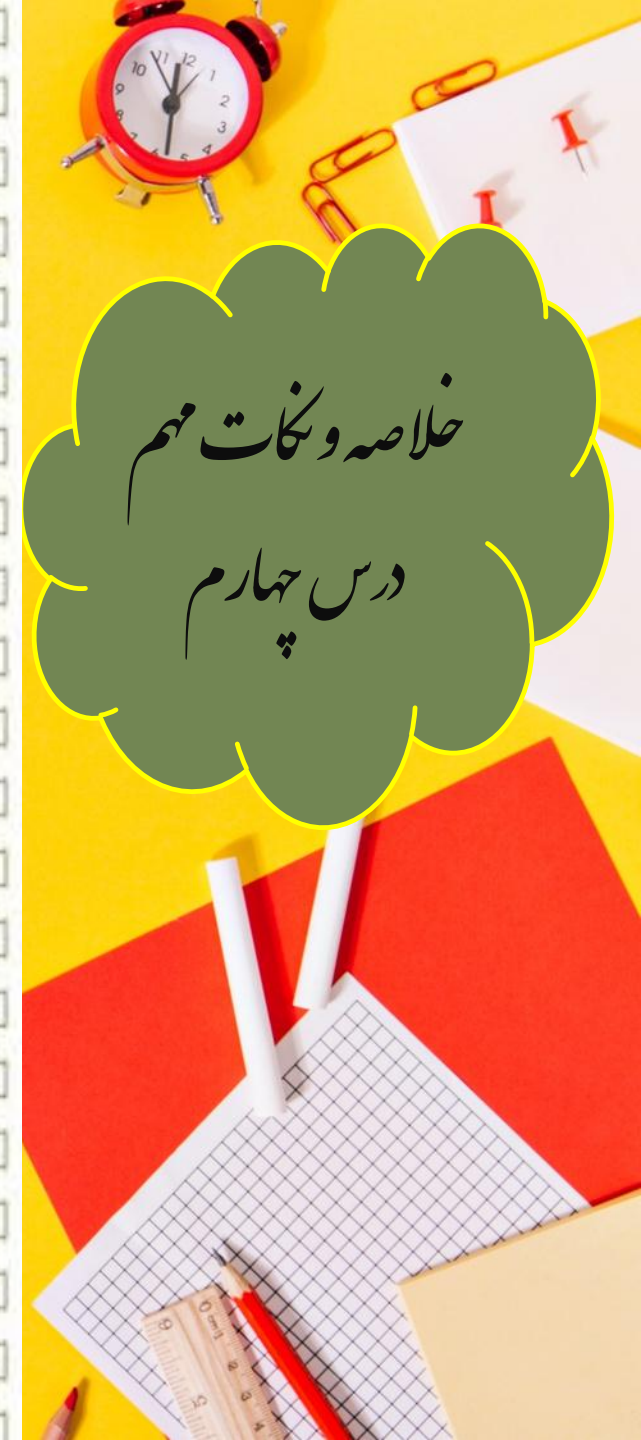
ج) منطقه کوهستانی البرز: شروع از تنگه منجیل، در امتداد غربی - شرقی تا کوه های شاه کوه نزدیک شاهرود و تنگه خوش بیلاق > دامنه به سمت شمال یا جنوب > دره

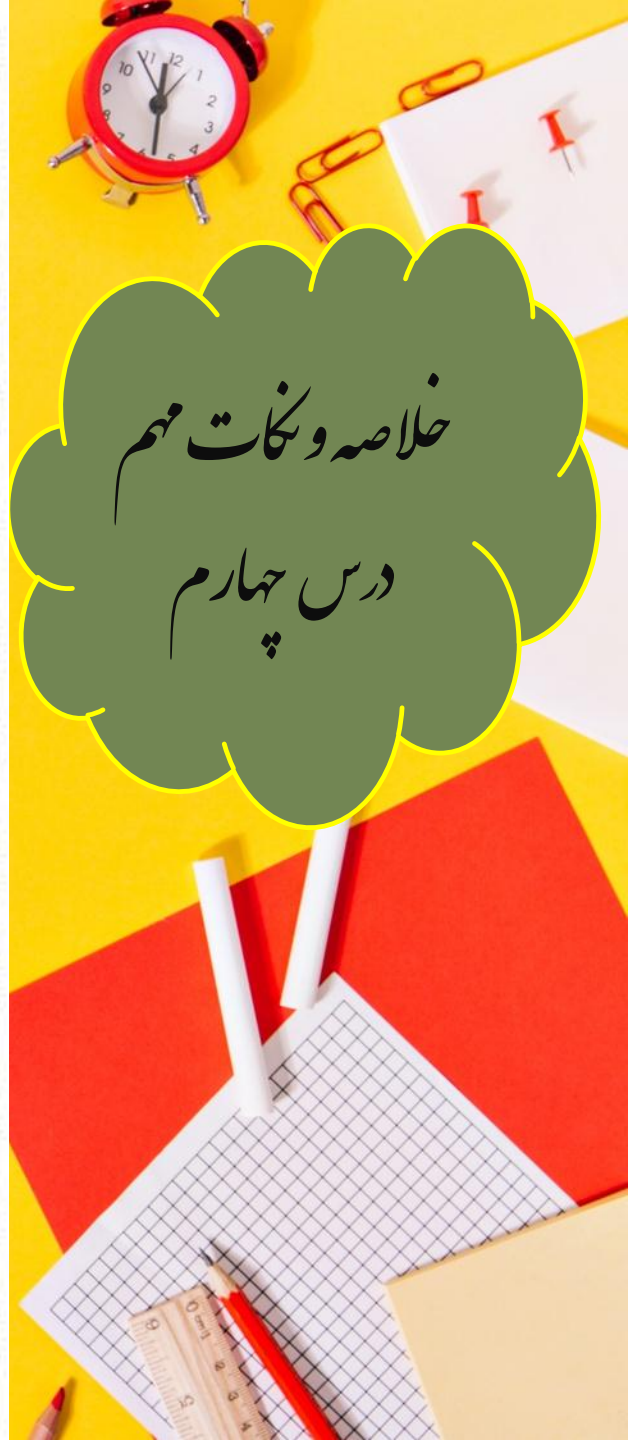
دانلود جزوه
گام به گام
daunbbiz.com

های عمیق > جریان رودهای چالوس و هرژ در آن > بخش وسیعی از چین خوردگی وسیع > حاصل از کوه زایی مواد رسوبی طی میلیون ها سال > شکلگیری دماوند >

فعالیت های آتش فشانی در دوره کوتاه تر > مراکز جمعیتی بسیار > امتداد کوه های البرز > کانون عمده فعالیت های اقتصادی

خلاصه و نکات مهم درس چهارم

خلاصه و نکات مهم درس چهارم

د) کوه های شمال خراسان: به شکل **منظم و موازی** > در **شمال شرقی ایران** > **هزارمسجد، آلاداغ - بینالود** در اطراف **پیشاپور** > رشته کوه های مهم این کوه

گسترش شهرهای **پروونق اقتصادی، احداث جاده های ارتباطی، احداث سدها، هدایت رودخانه ها** برای بهره برداری، **گسترش فعالیت های کشاورزی گوناگون، بهره برداری**

از معادن کوه های البرز > این منطقه به **شکلی ناپایدار درآمده** > **مجموعه این فعالیت ها باعث شده این مناطق شکل دیگری بگیرند و گاه مخاطرات طبیعی حادث شوند.**

منطقه کوهستانی غربی (زاگرس)

چین خوردگی های دیواره مانند > با دره های موازی به طول **۱۰۰ ها کیلومتر** > **چشم انداز نواحی کوهستانی غربی کشور** > از **کردستان تا تنگه هرمز** > با جهت **شمال غربی -**

جنوب شرقی . برخورد **صفحه جزیره عربستان با صفحه اوراسیا** > شکل گیری رشته کوه زاگرس > به حالت اولیه باقی نمانده > طی میلیون ها سال فرسایش > تغییر شکل

عوامل تغییر دهنده زاگرس :

عوامل طبیعی : سرچشمه گرفتن رودهای بسیاری از زاگرس > جریان این رودها دچار نوسان شده به علت تغییرات اقلیمی = طغیانی شدن رودها // **ریزش های جوی شدید**

> فرسایش کوه ها > مواد آنها در دسترس رود ها قرار می گیرد. // **توفان های گرد و غبار > طبیعت و انسان > موثر در فرسایش زاگرس > خوزستان، لرستان، ایلام**
استان های زاگرسی

عوامل انسانی : **احداث سدهای متعدد بر رودهای حوضه زاگرس > جلوگیری از طغیان - تولید برق آبی - تنظیم آب مورد نیاز برای کشاورزی - تامین آب مورد نیاز شهرها**

وروستاها > برخی از این سدها محل مناسبی نیستند > سد گنوند در محل گنبد های نمکی > تغییر کیفیت آب رودها // **گسترش شهرهای متعدد در کنار رودها** > **برهم**

خوردن تعادل جریان رود // **دستکاری های انسانی در رودها > افزایش رسوبات سبب سیلاب در دشت ها** // **احداث جاده ها، استفاده نامناسب از اراضی کشاورزی**

خلاصه و نکات مهم درس چهارم

وصل کردن کوه جغتای در خراسان رضوی - گردنه آوج در همدان - قله کوه بزمان (خضر زنده) در سیستان بلوچستان = مثلی که ناهمواری های کشور در آن است >

ناهمواری های این مناطق ۲ نوع است > کوه های چین خورده > کوه های مرکزی / توده های نفوذ آذرین > کوه های منفرد مرکزی

جنوب سیستان بلوچستان، اطراف چاله جازموریان، در استان کرمان > منطقه مکران است > در آن رشته کوه های بشاگرد است > در اینجا، فرسایش، با شکل های زیبایی

چاله ها و گودال های عمیقی ایجاد کرده > ناهمواری های مریخی. استان هرمزگان و بلوچستان جنوبی تا دریای عمان > چندین گل فشان > همانند چشمه های گلی

علت فعالیت چشمه های جوشان = فعالیت های زمین ساختی / ارزش اقتصادی نواحی کوهستانی: ذخایر آب / معدن / ذخایر طبیعی / دامپروری / ...

شکل گیری دشت ها به ۲ صورت: عوامل فرسایشی باد و باران ناهمواری را هموار کرده // مواد حاصل از فرسایش بین کوه ها رسوب کرده و سطح همواری ایجاد کرده

نشانه های تغییرات اقلیمی: تغییر در الگوی پراکنندگی ریزش های جوی، بروز توفان ها و خشکسالی ها > در مناطق پست ناهمواری ها را تغییر شکل می دهد.

تغییرات اقلیمی، تغییرات کاربری اراضی، بوته کتی، از بین بردن پوشش های گیاهی، دست کاری ناپهردانه در مجاری رودها، بهره برداری وسیع از معادن و منابع

دست کاری های انسانی در دشت ها باعث فرسایش شده

ارزش اقتصادی دشت ها: جاذبه های گردشگری / استفاده از انرژی پاک (خورشید و باد) / گذراندن اوقات فراغت به دلیل مناسب بودن برای

رسد ستارگان، کویرنوردی / معادن گچ و نمک و مصالح ساختمانی

در کنار همه دریا و دریاچه ها و رودهای پر آب > جلگه > به دلیل حاصل خیز بودن > جای دادن جمعیت زیاد در خود > بهترین مکان های کشاورزی

عوامل تغییر دهنده جلگه ها: حرکات دریا، جزر و مد، توفان های دریایی، نوسانات عمومی دریاها < عوامل طبیعی / اسکله سازی، دیواره سازی ساحلی،

احداث جاده روی جلگه های ساحلی، تغییر در پوشش گیاهی < عوامل انسانی

جلگه جنوبی کشور > وجود تنگه هرمز، سواحل طولانی، حمل و نقل کالا، صید ماهی / سواحل شمالی: حمل و نقل کالا، صید ماهیان خاویار

منابع و ذخایر غنی ذغال سنگ، نفت و گاز در مجاورت جلگه ها < جلب جمعیت

((درس چهارم: ناهمواری های ایران))

۱- علت ایجاد هر یک از پدیده های زیر را ذکر کنید؟

الف) گنبد نمکی:

ب) ناهمواری های مریخی:

ج) توده کوهستانی سبلان:

پاسخ: الف) عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر نمک ب) فرسایش ج) فعالیت آتشفشان

۲- دو مورد از ارزشهای اقتصادی مشترک دشتهای و کوهستانها را بنویسید؟

پاسخ:

جاذبه های گردشگری و گذراندن اوقات فراغت - معدن و ذخایر طبیعی

۳- جلگه و دشت را باهم مقایسه کنید؟

پاسخ: جلگه ها سرزمینهای همواری که از یک طرف به کوه و از طرف دیگر به دریا یا دریاچه دائمی منتهی میشود؛ اما دشت ها سرزمین های هموار یا نسبتاً هموار که حصار کوهستانی آنها را فراگرفته اند.

۴- چه عواملی ناهمواری های منطقه کوهستانی البرز را به شکل ناپایدار درآورده است؟

پاسخ: گسترش شهرهای پر رونق اقتصادی مثل تهران، کرج احداث جاده های ارتباطی احداث سد ها و هدایت رودخانه ها و بهره برداری از آنها، گسترش فعالیت های کشاورزی گوناگون و بهره برداری از معادن فراوان کوه های البرز، ناهمواری های این منطقه کوهستانی را به شکل ناپایداری درآورده است.

۵- گزینه صحیح را انتخاب کنید؟

۱- کدامیک از موارد زیر از علل پیدایش جلگه‌ها نیست؟

الف) مقاومت سنگ (ب) تراکم آب‌رفت (ج) عمق رودخانه (د) ساختمان زمین

۲- دشت لوت چه نوع دشتی است؟

الف) دشت چین‌خورده (ب) دشت گسل‌خورده (ج) دشت انحلالی (د) موارد الف و ب

۳- رشته‌کوه زاگرس چگونه به وجود آمده است؟

الف) فعالیت آتش‌فشان‌ها (ب) فرورانش ایران (ج) برخورد صفحه عربستان و اوراسیا (د) همه موارد

۴- کدامیک از عوامل تغییردهنده طبیعی جلگه‌ها نیست؟

الف) جزر و مد (ب) رودهای طغیانی (ج) توفان دریایی (د) بندرسازی

پاسخ:

۱- ج (صفحه ۳۲) ۲- ب (صفحه ۳۱) ۳- ج (صفحه ۲۷) ۴- د (صفحه ۳۳)

۶- بعد از نام هر یک از ناهمواری‌ها، علت پیدایش را در مقابل آن بنویسید:

الف) قله سبلان: (ب) رشته‌کوه البرز: (ج) رشته‌کوه زاگرس:

پاسخ: الف: فعالیت آتشفشان ب: فعالیت کوهزایی ج: برخورد صفحه عربستان به صفحه اوراسیا

درس پنجم

هوا > حالت آبی و زود گذر جو دمای یاسوج ساعت ۸ صبح ۱۳ درجه است > آب و هوا > مجموعه عناصر جوی غالب در یک منطقه در دراز مدت > آب هوای یزد گرم و خشک است > سازمان هواشناسی با دما، رطوبت و فشار نقشه های هواشناسی را تهیه میکند. > گوناگونی آب هوایی ایران > تنوع در چشم اندازهای طبیعی و فرهنگی شده است.

علل گوناگونی آب هوایی ایران > موقعیت جغرافیایی - ارتفاع و جهت کوهستان ها - توده های هوا عرض جغرافیایی - پرفشار جنب حاره ای و دوری نزدیکی به دریاها

در مناطق جنوب کشور که در عرض های کم جغرافیایی هستند، زاویه تابش خورشید نزدیک به عمود است به همین دلیل هوا گرم تر است.

در مناطق شمالی کشور که در عرض های بالای جغرافیایی قرار دارند، زاویه خورشید مایل است به همین دلیل هوا سردتر است. میانگین دمای هوا از شمال به جنوب بیشتر میشود.

وجود کمربند پرفشار جنب حاره ای به دلیل فرونشینی هوا در جنوب وجود کمربند کم فشار حاره ای به دلیل صعود هوا در شمال

مهم ترین کمربند های خشک و بیابانی کره زمین در اثر عامل پرفشار جنب حاره ای به وجود آمده که کشور ما در داخل این کمربند خشک قرار دارد، عامل پرفشار جنب حاره ای در تابستان به

داخل کشور پیشروی میکند و مانع ریزش بارش در دوره گرما می شود. در نواحی داخلی کشور به دلیل دور بودن از دریاها و کمبود رطوبت اختلاف دما زیاد است.

افزایش ۱۰۰۰ متر ارتفاع > کاهش میانگین حدود ۶ درجه سانتی گراد > وجود آب و هوای سردتر در کوهستان ها و وجود آب و هوای گرم تر در دشت های داخلی

توده هوا > حجم بزرگی از هوا، ویژگی فیزیکی آن را نظر دما و رطوبت در سطح افقی در صدها کیلومتر تقریباً همسان باشد. انواع توده های هوا:

توده هوای سرد و خشک سیبری > ورود در دوره سرما > موجب سردی و خشکی هوا در زمستان > موجب بارش در سواحل خزر

توده هوای مرطوب غربی > مهم ترین عامل ریزش برف و باران و تأمین آب کشور > رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را دوره سرما به ایران می آورد که برف و باران به همراه دارد.

توده هوای سودانی > گاهی در دوره های سرد وارد می شود و رطوبت دریای سرخ را به کشور آورده که باعث بارندگی می شود.

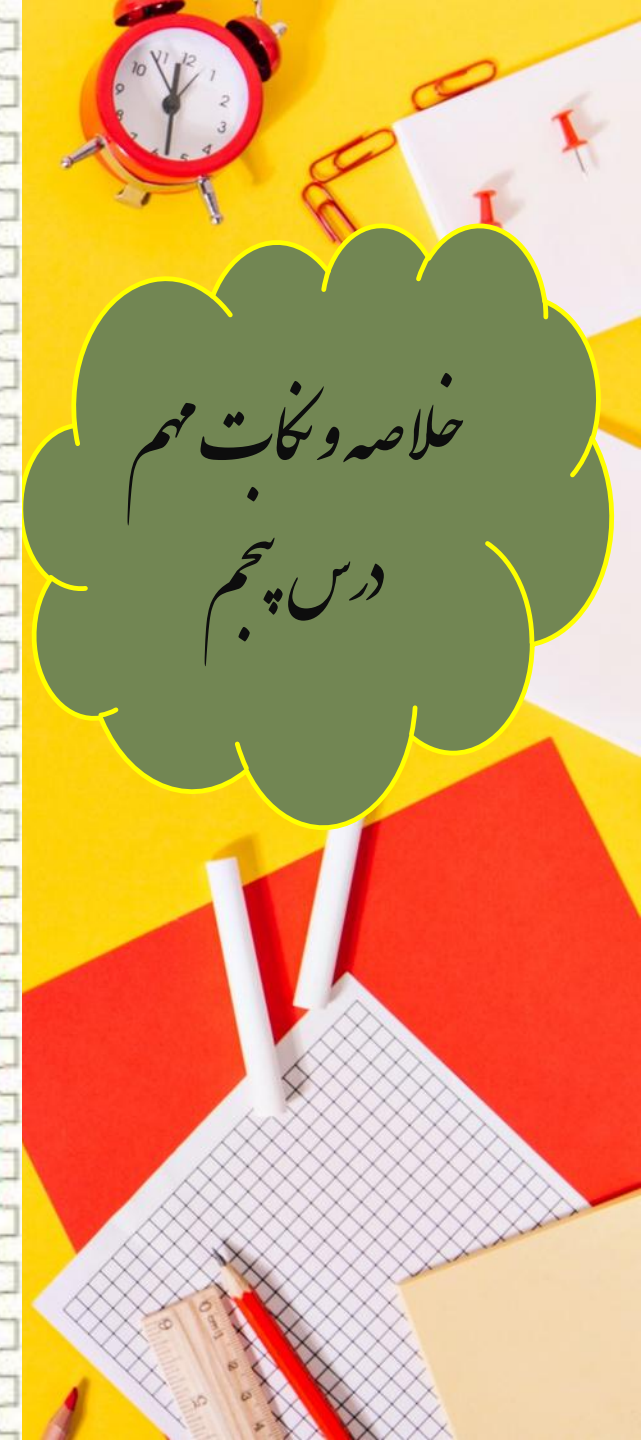
توده هوای گرم و خشک > وارد کردن هوای گرم از عربستان و افزایش شدید دما

توده هوای مرطوب موسمی > در دوره گرما از اقیانوس هند به ایران نفوذ کرده و موجب باران های سیلابی در جنوب شرق می شود.

مهم ترین داده های هواشناسی > دما، بارش و فشار هوا به علت عدم هماهنگی میانگین سالانه بارش، دما و رطوبت > تقسیم ایران به نواحی آب هوایی مختلف توسط اقلیم شناسان

ویژگی های اصلی مناطق خشک و بیابانی > بارندگی کم و نامنظم، تبخیر زیاد و تعرق، کمبود پوشش گیاهی

عوامل شکل گیری بیابان ها > پرفشار جنب حاره ای، جهت رشته کوه ها، دوری از دریاها وجود آب هوای متفاوت > وجود معماری های گوناگون

دشت کویر > بزرگ ترین کویر به مساحت ۶۰ هزار کیلومتر مربع > نمک زارهای پف کرده که تبخیر شدید عامل آن است > میانگین بارش سالانه کمتر از ۵۰ میلی متر
بیابان لوت > خشک ترین بیابان ایران > گرم ترین نقطه کره زمین > در جنوب شرق ایران > به دلیل پرفشار جنب حاره کمتر از ۳۰ میلی متر بارندگی دارد > وسعت ۸۰ هزار کیلومتر مربع
جغرافیای پزشکی > شاخه ای از دانش جغرافیا > در زمینه پراکنندگی تأثیرات عوامل محیطی بر سلامت انسان مطالعه می کند.

مشکلات محیط زیستی مربوط به آب و هوا > آلودگی هوا - بیابان زایی - بیابان زدایی - خشکالی - افزایش دما

وارونگی هوا > در وضعیتی که با افزایش ارتفاع، دمای هوا به طور ناگهانی افزایش یابد > هوای سرد و سنگین در سطح زمین قرار میگیرد و به آلودگی اجازه نمی دهد بالا برود > موجب
افزایش آلاینده‌گی در شهرهای بزرگ > نمودار حرکت صعودی و جا به جایی هوا صورت نمی گیرد. محدوده بحرانی وقوع ریزگردها > ایران، عراق، ترکیه، کویت و عربستان

عوامل شکل گیری پدیده ریزگردها > کاهش ریزش های جوی، خشک شدن باتلاق ها و مدیریت ضعیف منابع آب ریزگردها عامل آسیب زدن به جنگل های زاگرس است.

راه مقابله با ریزگردها > احیای تالاب ها، تأمین حقابه رودخانه های منطقه، اجرای طرح های بیابان زدایی - بیابان زایی - تغییر شیوه کشت و مدیریت صحیح آب

درس نهم

منطبق با نمودار توزیع آب در ایران (۲٪ مصرف صنایع / ۶٪ مصرف شهری و روستایی / ۹۲٪ مصرف کشاورزی) آب موجود در کشور، از ریزش های جوی تأمین می شود.

ویژگی رودهای ایران = ۱- بیشتر بارش ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل بهار رخ می دهد - هرچه به پایان این دوره نزدیک می شویم، آب دهی رودها بیشتر می شود - ۲- هرچه از سمت غرب

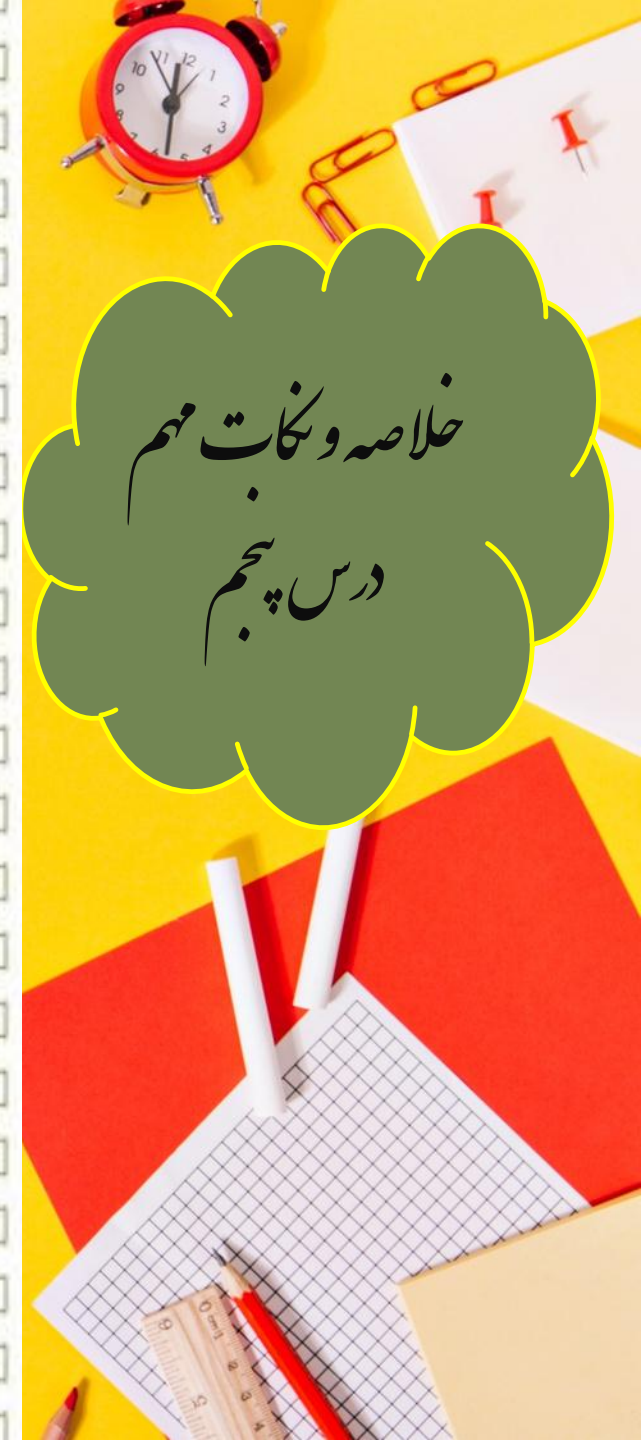
به سمت شرق برویم مقدار آب رودها کمتر می شود - ۳- رودهایی که از کوهستان های بلند و برف گیر تغذیه می شوند دائمی هستند - ۴- رودهای مناطق نسبتاً خشک، طیفیانی، تصادفی هست

کانون آبیگر > مکانهایی در مناطق کوهستانی که آب بخش هایی از رودها را تأمین می کنند > این کانونها در حدفاصل حوضه های آبریز قرار دارند و برخاسته تقسیم آبهای محلی متعلق هستند.

کانون های دائمی > کانون های آب گیری که بیش از ۵۰۰ میلی متر بارش داشته باشند / در ۸ ماه از سال این بارش ها اتفاق بیفتند.

کانون های فصلی > در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه های گرم سال حفظ کنند / بدون توجه به میزان بارش و زمان آن

کانون های اتفاقی > کوهستان های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش های کوتاه و اتفاقی رخ می دهد.

((درس پنجم: آب و هوای ایران))

۱- ارتباط بین پرفشار جنب حاره و بارش در کشور ایران را تحلیل کنید؟

پاسخ: عامل پرفشار جنب حاره در تابستان به داخل کشور ما پیشروی میکند و مانع ریزش باران در دوره گرم سال میشود.

۲- پیش بینی وضعیت هوا توسط کارشناسان هواشناسی چگونه صورت میگیرد؟

پاسخ: با توجه به نوع توده هوا، سرعت و جهت آنها، کارشناسان هواشناسی میتوانند وضعیت هوا و تغییرات آن را برای روزهای آینده پیش بینی کنند.

۳- چرا دمای شمال و جنوب کشور ایران یکسان نیست؟

پاسخ: در مناطق جنوبی کشور که به خط استوا نزدیکترند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است و به همین دلیل در این نواحی، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرمتر است ولی در مناطق شمالی کشور زاویه تابش مایل تر است، مقدار تابش کمتر و هوا سردتر است.

۴- وارونگی دما چه تأثیری بر آلودگی هوا دارد با رسم نمودار شرایط عادی و وارونگی را توضیح دهید؟

پاسخ: باعث تشدید آلودگی میشود. در حالت عادی در لایه اولیه جو با افزایش ارتفاع از سطح زمین دمای هوا کاهش مییابد، از این رو در شرایط عادی هوای مجاور سطح زمین گرمتر و سبکتر از لایه های بالایی است و به راحتی میتواند به سمت بالا صعود کند و جابجا شود اما در ماه های سرد سال وضعیت برعکس میشود در این شرایط هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار دارد. در چنین شرایطی حرکت صعودی و جابجایی صورت نمیگیرد و موجب افزایش آلودگی در شهرهای بزرگ میشود.

۵- تفاوت هوا و آب و هوا را بنویسید.

پاسخ:

هوا شرایط آبی جو و آب و هوا شرایط بلندمدت جو

۷- عبارات سمت راست را به طور مناسب به واژه‌های سمت چپ مربوط کنید:

الف- در دوره سرد وارد ایران شده باعث سردی و خشکی هوا در ماه‌های سرد و موجب بارش در سواحل خزر می‌شود.	۱- توده‌هوای سودانی
ب- برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.	۲- توده‌هوای موسمی
پ- در تابستان هوای گرم را از عربستان به ایران وارد می‌کند و باعث افزایش شدید دما می‌شود.	۳- توده‌هوای گرم و خشک
ت- رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل و برف و باران به همراه دارد.	۴- توده‌هوای مرطوب غربی
	۵- توده‌هوای سرد و خشک سیبری

پاسخ:

الف-۵

ب-۲

پ-۳

ت-۴

درس هشتم

منطبق با نمودار توزیع آب در ایران (۲٪ مصرف صنایع / ۶٪ مصرف شهری و روستایی / ۹۲٪ مصرف کشاورزی) آب موجود در کشور، از ریزش های جوی تأمین می شود.

ویژگی رودهای ایران = ۱- بیشتر بارش ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل بهار رخ می دهد. هرچه به پایان این دوره نزدیک می شویم، آب دمی رودها بیشتر می شود. ۲- هرچه از سمت غرب

به سمت شرق برویم مقدار آب رودها کمتر می شود. ۳- رودهایی که از کوهستان های بلند و برف گیر تغذیه می شوند دائمی هستند. ۴- رودهای مناطق نسبتاً خشک، طغیانی، تصادفی هست

کانون آبگیر > مکانهایی در مناطق کوهستانی که آب بخش هایی از رودها را تأمین می کنند > این کانونها در حدفاصل حوضه های آبریز قرار دارند و برخط تقسیم آبهای محلی منطبق هستند.

کانون های دائمی > کانون های آب گیری که بیش از ۵۰۰ میلی متر بارش داشته باشند / در ۸ ماه از سال این بارش ها اتفاق بیفتند.

کانون های فصلی > در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه های گرم سال حفظ کنند / بدون توجه به میزان بارش و زمان آن

کانون های اتفاقی > کوهستان های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش های کوتاه و اتفاقی رخ می دهد.

دانلود جزوه
نمونه سوال
گام به گام

حوضه آبریز > محدوده ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری، آب های جاری را به سوی پایین ترین نقطه آن هدایت کند.

حوضه آبریز داخلی > آب آنها در کشور جریان دارد و وارد دریاچه داخلی می شود / حوضه خارجی > آب آنها در دریاهای اطراف کشور می ریزد اما در طول مسیر مورد استفاده واقع می شود.

ما در جنوب کشور از طریق دریای عمان با اقیانوس هند ارتباط داریم / در شمال، دریای خزر از طریق راه دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط داریم.

دریای خزر > پهنه آبی بزرگی که در امتداد شمال به جنوب کشیده شده است > بقایای دریای عظیم تتیس بوده > به دلیل وسعت زیاد نام دریا بر آن نهادند > کاسپین، در نقشه های خارجی

> طول آن ۱۲۰۰ کیلومتر و عرض آن ۳۰۰ کیلومتر است > این دریا از دو چاله تشکیل شده > رشته کوه های قفقاز آن را نصف کرده اند > وجود ماهی خاویار در این دریا

طولانی ترین رودهایی که به خزر می ریزند > ولگا و اورال از شمال - سفیدرود و هراز از جنوب - رود اترک و گرگان از شرق - رود کورا و ارس از سمت غرب

خلیج فارس > پیشروی آب اقیانوس هند از طریق دریای عمان و تنگه هرمز به دره های زاگرس شمالی، خلیجی هلالی شکل در جهت شرقی - غربی به وجود آورده > طول ۹۰۰ کیلومتر و

عرض ۱۵۰ کیلومتر > مهم ترین رودهای جاری به خلیج فارس، کارون، کرخه، دالکی و مند > پر آب ترین و تنها رود قابل کشتیرانی > خلیج های کوچک آن سواحل خور می گویند.

بزرگ ترین جزیره خلیج فارس، قشم است. خلیج فارس از مهم ترین مراکز صید و پرورش مروارید است. تنگه هرمز، مهم ترین مکان نظامی جهان است.

دریای عمان > تنها دریای آزاد ایران > عمق تا ۲۰۰۰ متر > مناسب برای عبور کشتی های تجاری و نفت کش های غول پیکر. به لحاظ زمانی دونوع دریاچه، دائمی و فصلی داریم.

دریاچه های قله سبلان و دماوند > دریاچه آتشفشانی بزرگترین دریاچه ایران > دریاچه ارومیه - چیچست و کبودان > آب این دریاچه از کف و حاشیه آن از رودهای متعدد تأمین شود.

عمیق ترین نقطه دریاچه ارومیه در شمال غربی آن است. مهم ترین جزایر این دریاچه، جزیره کبودان، قویون داغی، اشک داغی، آرزو و اسپرو است.

به دلیل عبور برخی از رودها از لایه نمکی، آب این دریاچه بسیار شور است. از اهمیت این دریاچه، در اطراف آن وجود املاح و رومیانی است که برای درمان امراض پوستی مفید است.

دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه > گرم شدن عمومی هوا - کاهش بارش در حوزه آبریز دریاچه - برداشت بی حساب از چاه های اطراف - تغییرات زمین ساختی بستر

((درس ششم: منابع آب ایران))

۱- برای احیای دریاچه‌ها و تالاب‌ها چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟ ۴ مورد ذکر کنید.

پاسخ:

برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه‌های آبریز
کاهش توسعه سطح زیر کشت و کاهش بهره‌برداری مفرط از آب
احیای مراتع و پوشش گیاهی در حوضه‌های آبریز
مبارزه با تغییرات اقلیمی

۲- تنها بندر اقیانوسی ایران که در شمال دریای قرار دارد و این دریا از طریق از خلیج فارس جدا میشود.

پاسخ: چابهار - عمان - تنگه هرمز

۳- در رابطه با دریاچه ارومیه به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف- دلایل اهمیت دریاچه ارومیه را بنویسید؟ سه مورد

ب- آب دریاچه ارومیه چگونه تأمین میشود؟

پاسخ:

(الف)

۱- وجود جزایر متعدد در آنکه محل زندگی انواع پرندگان مهاجر است

۲- در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار میگیرد.

۳- آب این دریاچه موجب معتدل شدن آب و هوای منطقه شده است.

ب- چشمه‌های کف و حاشیه این دریاچه- رودهای متعدد.

۴- از علل خشک شد دریاچه ارومیه سه علت اصلی را نام برده و راهکار مربوط (جهت احیای حداقلی) به هر کدام را جداگانه بیان کنید:

پاسخ:

۱- احداث سدهای متعدد بر روی رودخانههای حوضه آبریز (راهکار حذف تعدادی از سدها و بازگرداندن حقابه رودها به آنها)

۲- احداث چاههای بیشمار برای توسعه کشاورزی و کشت محصولات پرآب بر (پر کردن چاهها و تغییر کشت از باغ سیب به تاکستان)

۳- احداث پل میانگذر تبریز به - ارومیه از داخل دریاچه و راکد شدن جریان آب و مسدود شدن نفوذ آب زیرزمینی به داخل دریاچه (حذف پل میان گذر و پاکسازی آب از نخاله های آن) .

۵- کانون آبگیر دائمی و کانون آبگیر اتفاقی باهم مقایسه کنید؟

پاسخ: کانونهای آبگیری که بیش از ۱۱۵ میلی متر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال، این بارشها اتفاق بیفتد، به آنها کانون های دائمی میگویند؛ اما در کوهستان های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش های کوتاه و اتفاقی رخ میدهد، نوعی کانون آبگیر موقت شکل میگیرد که آنها را کانون های اتفاقی مینامند .

۶- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

الف) بندر تنها بندر اقیانوسی ایران در شمال دریای عمان قرار دارد.

ب) دریاچه های قله سبلان و دماوند از نوع دریاچه های هستند.

ج) اغلب دریاچه های دائمی ایران در نیمه کشور قرار دارند.

د) اغلب دریاچه های دائمی ایران از نظر شرایط آب وهوایی جزء نواحی ... و کشور هستند.

پاسخ: الف) چابهار ب) دائمی ج) غربی د) مرطوب - نیمه مرطوب

((پامان))
په

موفق باشید

